

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**Кафедра документознавства та інформаційної
діяльності в економічних системах**

**СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У СУСПІЛЬСТВІ
ТА ЕКОНОМІЦІ ПІД ВПЛИВОМ
КОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЇ**

**Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції**

(м. Полтава, 12-13 травня 2016 року)

за редакцією М. В. Макарової

**Полтава
ПУЕТ
2016**

УДК 330.341.4:007:001.102
ББК 60.524.224я431
С 87

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі» заборонено*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Макарова Маріана Володимирівна, д. е. н., професор, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;
Колечкіна Людмила Миколаївна, д. ф.-м. н., професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;
Онїпко Тетяна Володимирівна, д. і. н., професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;
Александрова Оксана В'ячеславівна, асистент кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ.

**Структурні зміни у суспільстві та економіці під впливом
С87 комунікацій та інформації** : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 12-13 травня 2016 року) / за ред. М. В. Макарової. - Полтава : ПУЕТ, 2016. - 331 с.

ISBN 978-966-184-228-0

У збірнику представлено результати досліджень теоретико-методологічних і прикладних проблем щодо структурних змін у суспільстві та економіці, що відбулися і відбуваються у світі й національних економіках під впливом комунікації і масового запровадження сучасних технологій обробки документної інформації. Збірник розраховано на широке коло науковців, викладачів вишів, співробітників комерційних і державних установ, які займаються інформаційною діяльністю, студентів та аспірантів.

УДК 330.341.4:007:001.102
ББК 60.524.224я431

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

ISBN 978-966-184-228-0

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2016

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова

Нестуля Олексій Олексійович, д. і. н., професор кафедри педагогіки та суспільних наук, ректор ПУЕТ.

Заступники голови:

Рогоза Микола Єгорович, д. е. н., професор, академік Академії економічних наук України, перший проректор ПУЕТ;

Гаркуша Сергій Володимирович, д. т. н., доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах, проректор з наукової роботи ПУЕТ.

Члени програмного комітету:

Blaszczuk Katarzyna, координатор міжнародного співробітництва і англійських програм Collegium Civitas Social and Political Studies (Польща);

Гафарова Сахіба Алієвна, д. філол. н., професор, проректор з міжнародних зв'язків Бакинського слов'янського університету (Азербайджан);

Донець Георгій Панасович, д. ф.-м. н., завідувач відділу економічної кібернетики Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;

Дьякон Роман, професор, президент ISMA, академік, Dr.Sc. Вищої школи менеджменту інформаційних систем (ISMA) (Латвія);

Колечкіна Людмила Миколаївна, д. ф.-м. н., професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;

Лисенко Юрій Григорович, д. е. н., професор, член-кореспондент НАН України, директор навчально-наукового інституту інноваційних технологій управління ПУЕТ;

Малека Тудор Харитонович, к. т. н., професор, проректор кооперативно-торгового університету Молдови;

Макарова Маріана Володимирівна, д. е. н., професор, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;

Маслак Володимир Іванович, к. і. н., доцент, завідувач кафедри українознавства Кременчуцького національного університету імені М. Остроградського;

Поповський Володимир Володимирович, д. т. н., професор, завідувач кафедри телекомунікаційних систем Харківського національного університету радіоелектроніки;

Pichugina Oksana, Master of Science in Mathematics and Statistics, Brock University (Канада);

Revalski Julian, Prof., Director, Інститут математики та інформатики Академії наук Болгарії;

Роскладка Андрій Анатолійович, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики Київського національного торговельно-економічного університету;

Семенова Наталія Володимирівна, д. ф.-м. н., професор, провідний науковий співробітник Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;

Сниткова Наталія Олександрівна, к. е. н., доцент, проректор з наукової роботи та інновацій Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації;

Спрінсян Василь Георгійович, к. мист., доцент, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Одеського національного політехнічного університету, голова асоціації документознавців України;

Степанюцька Оксана Анатоліївна, к. е. н., доцент, директор Центру міжнародних програм та проектів Карагандинського економічного університету Казпоживспілки (Казakhstan);

Фареній Ігор Анатолійович, д. і. н., професор кафедри архівознавства, новітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Макарова М. В., Антонян М. Р. Проблеми використання електронного документа в комерційному підприємстві.....	133
Павліченко Ю. В., Артамонова Н. О. Медичне наукознавство як основа аналітичної діяльності інформаційних підрозділів.....	135
Белозубенко В. С. Big Data в современной экономике: направления и проблемы использования.....	138
Артеменко І. А. Інформаційні проблеми зовнішньоекономічної діяльності України.....	140
Білоусько Т. М., Яковлева К. В. Інформаційні технології в діяльності державних органів виконавчої влади.....	144
Кулицький С. П. Інформаційно-аналітична діяльність наукової бібліотеки у сфері економіки за умов глобальної невизначеності.....	148
Рогова Н. В., Наливайко Н. Я. Стандарти інформаційної діяльності підприємств.....	151
Ольховський В. О., Щербак К. А. Система документної комунікації організації.....	156
Білоусько Т. М., Романішина Ю. О. Сучасні інформаційно-технологічні рішення обліку документації.....	159
Лавренюк Р. М. Організаційно-економічний механізм створення електронних онлайн-курсів.....	163
Наливайко Н. Я. Якісна складова розбудови сучасного документознавства.....	168
Ольховський В. О., Горобець В. О. Удосконалення документаційного забезпечення в комерційних підприємствах.....	172
Заморьонова Д. В. Бізнес-моделі в вищих навчальних закладах.....	175
Журавель Ю. О. Системи електронного документообігу в Україні: нормативно-правова база і перспективи розвитку.....	178

За счет новых СД, предположительно, получится решить целый ряд проблем применения Big Data и «обогащать» их. Также можно будет создавать структуры под определенные объекты, явления и типы данных, разработать более эффективные сервисы и платформы для аналитики. Одним из самых главных является снижение затрат, в том числе за счет повышения гибкости СД при постоянных изменениях. Унифицированные формы данных позволят специалистам формировать те СД, которые соответствуют их интересам и необходимы для повышения содержания данных.

Таким образом, изучая особенности современной экономики и использование Big Data следует обращать внимание на следующие вопросы: 1) обоснование необходимости и целесообразности применения Big Data; 2) формулирование задач для применения Big Data и предполагаемые логические закономерности (решения, знания); 3) оценка экономического эффекта от использования полученных решений; 4) новые аспекты асимметрии информации, разница в доступе к данным и способностях их обработки; 5) объяснение выбора потребителя (могут дополняться социально-психологическими и аспектами); 6) объяснение выбора производителя (факторов производства); 7) коллективные предпочтения, общественный выбор; 8) нарушение условий конкуренции за счет ограничения доступа к данным и монополизация рынка данных; 9) доступ к данным как барьер входа в рынок; 10) решения оптимизации за счет Big Data в общественном секторе и в управлении городами; 11) изменение «правил игры» в экономике; 12) объяснение изменений в формах экономической организации (разделение труда, коммуникации, ресурсы, планирование, механизмы работы с данными).

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

І. А. Артеменко, к. е. н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
м. Полтава, Україна

Інтеграція економіки України в європейське та світове господарство значною мірою залежить від рівня розвитку інформаційних технологій у виробничих, управлінських, логістичних і транспортних структурах, які займаються експортно-імпортними операціями. Особлива роль у їх інтенсифікації та ефективності

належить оперативному та повному забезпеченню суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД) інформацією про стан внутрішнього і зовнішніх ринків. Проте, відносно успішне вирішення цього завдання властиве лише для одного підрозділу ЗЕД - митної справи, у якій після введення в ЄС з 1.01.2010 р. обов'язкового попереднього електронного декларування транзитних, а з 1.01.2011 р. - усіх товарів, розпочалася робота щодо створення та впровадження програм електронного супроводу їх руху.

Зокрема, Державною фіскальною службою України створено і впроваджено у центральному офісі та територіальних органах електронні сервіси «Митна статистика» та «Електронна митниця», які сприяють адаптуванню Єдиної автоматизованої інформаційної системи Держмитслужби до нової комп'ютеризованої транзитної системи ЄС. Ці сервіси призначені для поліпшення інформаційного обслуговування учасників ЗЕД, які можуть отримати оперативну інформацію про наміри здійснення господарськими суб'єктами експортно-імпортних операцій, створення умов для прискорення процедур митного контролю та оформлення.

Особливо важливим є сервіс «Митна статистика», на якому розміщена статистична інформація про обсяги торговельних операцій України з іншими країнами за наступними розділами: «Зовнішня торгівля України з окремими країнами», «Зовнішня торгівля України за товарними групами з усіма країнами», «Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі УКТЗЕД)», «Сумарний обсяг імпорту та експорту окремих груп товарів за кодами УКТЗЕД», «Зовнішня торгівля України із зазначенням основних країн-контрагентів» і «Середньорозрахункова вартість товарів, при імпорті в Україну» [1].

Наявність названих вище сервісів свідчить про відповідність інформаційної діяльності вітчизняної митниці вимогам Всесвітньої митної організації, викладених у її документах: Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур та Рамкових стандартах безпеки і полегшення світової торгівлі. Вони також є важливою інформаційною складовою електронного декларування товарів у підрозділах вітчизняної митниці, яке зараз успішно впроваджується. Проте, якщо поглянути на інформаційне забезпечення ЗЕД підприємств, особливо середніх і малих, то виявиться, що його стан налічує досить багато проблем. Найбільш важлива з них зумовлюється відсутністю національного,

потужних галузевих і приватних інформаційних центрів у галузі ЗЕД, спроможних надати інформацію та консультаційні послуги підприємцям стосовно компаній, ринків і товарів країн світу та у розрізі товарних груп і послуг експортно-імпорتنих операцій. Ці центри, особливо національний, який слід створити під егідою Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, повинні розгорнути роботу зі збору, систематизації, оновлення і надання інформації про вітчизняні та зарубіжні суб'єкти господарювання у кожній країні світу вітчизняним виробникам та торговельним мережам. Їх діяльність має звільнити підприємців від індивідуального та малоефективного пошуку економічної інформації у галузі ЗЕД, що розпорошена у друкованих виданнях, на сайтах міністерств економіки, зовнішніх справ, торгових палат, НІІ, бібліотек, банків, бірж, консультаційних фірм, агентств тощо.

Виходячи зі сказаного вище, першою проблемою інформаційного забезпечення ЗЕД у країні є відсутність названих інформаційних центрів і систематизованої повної інформації про суб'єкти господарювання і ринки країн світу. Прикладом таких центрів можуть служити Британська служба торгівлі та інвестицій (далі БСТІ) або моніторингова діяльність Міністерства торгівлі США, які через свої представництва у зарубіжних країнах вивчають їх ринки та надають інформацію і консультації вітчизняним суб'єктам ЗЕД. Так, БСТІ має свої відділи при британських посольствах. Понад 700 працівників Міністерства торгівлі США працюють у 70 країнах світу. Подібні завдання зі збору та надання економічної інформації у галузі ЗЕД виконують засоби масової інформації. Так, приватне мегавидання The Economist утримує в усьому світі 500 економістів і аналітиків для щомісячного відстеження 180 індикаторів національних господарств. По кожній країні це видання готує повний щорічний електронний і паперовий пакет інформації, який за 6 тис. дол США може отримати зацікавлений суб'єкт господарської діяльності [2, с. 5, 29-30, 41]. Менш масштабною, але такою ж важливою є діяльність економічних інформаційних служб та видань у багатьох країнах світу, що створює для їх національного бізнесу переваги у знаннях вітчизняних і зарубіжних ринків, а отже і в ефективності господарської діяльності.

Англійською та німецькою мовою друкуються десятки галузевих видань з описом економічних ринків у пострадянських країнах. Українським бізнесменам, які бажають отримати інформа-

цію про національні ринки світу, в тому числі і про вітчизняний, доводиться сплачувати за доступ в електронні бібліотеки www.factiva.com (економічна інформація тисяч видань 130 країн на 6 мовах), www.securities.com (аналітична інформація про ринки, що розвиваються), або ж до сайтів, на яких розміщена інформація про російські економічні реалії: www.integrum.ru (повні тексти сотень періодичних російських видань) та www.polpred.com (економіка і право кожної зі 180 країн світу і їх зв'язки з економікою РФ; повні тексти понад 600 довідників у розрізі економіки країн та галузей господарювання) [2, с. 40]. Слід зазначити, що користування цими сайтами є платним і під силу лише потужним фірмам, тоді як середній і дрібний бізнес немає для цього необхідних коштів та фахівців.

Як уже відзначалося вище, в Україні відсутні подібні інформаційні центри, ЗМІ та сайти з повною і постійно поновлюваною економічною інформацією. Наслідком цього є низький рівень знання учасниками ЗЕД зовнішніх ринків, а отже і ефективності зовнішньої торгівлі та розвитку національного господарства. Це є особливо відчутним за сучасної переорієнтації вітчизняних виробників з російських на ринки країн-членів ЄС, Азії та Африки і є однією з суттєвих перепон на шляху до інтеграції в ЄС. Очевидно, що інформаційна підтримка ЗЕД немислима без участі в ній держави, яка повинна не тільки активізувати економіко-інформаційну діяльність посольств і консульств у країнах світу, а й розробити та реалізувати проект створення національного, галузевих, регіональних та приватних центрів економічного моніторингу, інформації та консультативно-правової підтримки вітчизняних суб'єктів господарської діяльності. Вирішення цих завдань є однією із найважливіших складових створення електронного уряду, без чого не можлива ані знаннєємна економіка, ані утвердження інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Електронні сервіси митниці [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України : [веб-сайт]. - Електрон. текст. дані. - [К.], 2016. - Режим доступу: <http://tv.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-165943.html>. - Назва з титул. екрана.
2. Сальберг-Вачнадзе К. Г. Информационное обеспечение внешне-экономической деятельности / К. Г. Сальберг-Вачнадзе. - М., 2006. - 72 с.

Наукове видання

**СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У СУСПІЛЬСТВІ
ТА ЕКОНОМІЦІ ПІД ВПЛИВОМ
КОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЇ**

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції
(*м. Полтава, 12-13 травня 2016 року*)

Головний редактор *М. П. Гречук*

*Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 19,2.
Тираж 85 пр. Зам. № 093/527.*

Оригінал-макет надано упорядником

Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014;
8 (0532) 50-24-81

*Свідоцтво про внесення до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 3827
від 08.07.2010 р.*

ISBN 978-966-184-228-0

